

Üheksavägine

www.tervisekool.ee

Üheksavägine on ravimtaim, mida tunti juba keskajal. Kasutatud on teda ajalooliselt väga erinevate hädade puhul. Kaasaegset teaduskirjandust selle tõenduseks ei leidnud, kuid õite kasutamine taimetee koostises on soovitatav. Üheksavägine on koduaias väga dekoratiivne kõrgekasvuline taim.

Üheksavägine on kaheaastane taim. Esimesel aastal kasvab vaid tihedalt hallide karvadega kaetud lehekodarik, nagu kaunis sametine riie. Teisel aastal tõuseb aga lehekodariku keskelt taeva poole kõrge tihedalt lehtedega kaetud vars, mille ülemises osas on rohked kollased õied. Eelkõige nende õite kroonlehti just ravimiks kogutaksegi. Seejuures peab jälgima, et neid ei muljutaks, sest muidu lähevad nad pruuniks ja muutuvad kõlbmatuks. Õied lisavad teisel aastal väärtust ilupeenral juurde ja saamegi tänuväärse ilutaime. Üheksavägine võib isegi metsistuda, sest igal aastal külvab ta enda ümber lugematul arvul väikseid seemneid.

Vanarahvas teab mõnel pool rääkida, et üheksavägine aitab "üheksma haiguse vastu". Teisalt öeldakse: "üleüheksa (üheksavägine) aitab üheksakümmend üheksma haiguse vastu – sajas on surm, aga sellevastu ei aita enam". Üheksa ei ole aga kõikjal tekkinud üldse sellest, et see taim rohkete haiguste vastu aitas. Nimelt arvati paljudes kohtades ka, et rohu mõju on suurem siis, kui selles on üheksa eri taime sees. Viimasest ka paljud üheksaga seotud taimenimed.

Taime õisi ja lehti kasutati kõha puhul rögalahustava, põletikuvastase, haavu parandava ja valuvaigistava mõju tõttu. Õitele omistatakse ka krampidevastast toimet. Õite vesiekstrakti kasutati tavalise kõha, vereköhimise, läkakõha, kopsupõletike ja bronhiitide puhul. Samuti tugeva nohu, õhupuuduse ja astma korral. Õite vesiekstrakt mõjub hästi veel maksa ja põrna haiguste ning mao- ja sooletrakti põletike puhul. Rahvameditsiinis kasutati üheksavägise juurt istevannides hemorroidide puhul. Ka sai temast abi kõhulahtisuse ja uriinipidamatuse korral. Temast tehti nn kuninglikku õli, kasutades õite tõmmise tegemisel oliiviõli. Seda õli kasutati erinevate kõrvahaiguste ja -probleemidega: kõrvavalu, vistrikud kõrvas, väliskõrva ekseem, keskkõrva kroonilised põletikud. Õite, lehtede ja juurte tinktuuri on kasutatud välispidiselt reumaatiliste, artriidi- ja eriti närvivalude korral. Kuivatatud õite pulbrit pandi

lõhenenud rinnanibudele ja haavadele, niisutades neid eelnevalt porgandimahlaga. Kuuma veega ülevalatud peenestatud õisi ja lehti kasutati mähistena põletustele ja põletikulisele nahale põletikuvastase, valuvaigistava ja haavuparandava vahendina.

Mõistliku kasutamise puhul olulisi vastunäidustusi ei ole, kui just liiga kange tee kõhtu kinnisemaks ei tee. Vähihaiged aga peaksid enne selle taime kasutamist arstiga konsulteerima, kuna taim sisaldab taliini, mis on kantserogeenne ja kasvajate puhul ebasoovitav.

Kasutatud kirjandus:

<http://bio.edu.ee/taimed/oistaim/yhekasvag.htm>

В.П. Махлаюк «Лекарственные растения в народной медицине»

<http://medicina.kharkov.ua/medicinal-plant/546-verbascum-thapsus.html>

http://norgchem.professorjournal.ru/c/document_library/get_file?p_l_id=22978&folderId=152088&name=DLE-7311.pdf